

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ

0019 ՀՀ, Երևան, Մ. Բաղրամյան 19, +374 11 51 33 42, sergey.bagratyan@parliament.am

21.04.2025թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀ
ԱԼԵՆ ՍԻՄՈՆՅԱՆԻՆ

Մեծարգո՝ պարոն Սիմոնյան,

Ղեկավարվելով Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 109-րդ հոդվածի 1-ին մասով, «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» սահմանադրական օրենքի 65-րդ հոդվածի 1-ին մասով և 67-րդ հոդվածով՝ օրենսդրական նախաձեռնության կարգով Ձեզ է ներկայացվում Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի պատգամավորներ՝ Սերգեյ Բագրատյանի, Ալեն Սիմոնյանի, Հասմիկ Հակոբյանի և Արսեն Թորոսյանի կողմից ««Ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացում կատարելու մասին», ««Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների նախագծերի փաթեթը:

Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովի աշխատակարգի 25-րդ կետի համաձայն՝ սույն գրությանը կցվում են՝

1. Նախագծերի փաթեթը (հիմնական զեկուցող՝ Սերգեյ Բագրատյան),
2. Նախագծերի ընդունման հիմնավորումները,
3. Գործող օրենքների լրացվող և փոփոխվող հոդվածների տեղեկանքները:

Խնդրում ենք ներկայացված նախագծերի փաթեթը սահմանված կարգով դնել շրջանառության մեջ:

ՀԱՐԳԱՆՔՈՎ՝		ՍԵՐԳԵՅ ԲԱԳՐԱՏՅԱՆ
		ԱԼԵՆ ՍԻՄՈՆՅԱՆ
		ՀԱՍՄԻԿ ՀԱԿՈԲՅԱՆ
		ԱՐՄԵՆ ԹՈՐՈՍՅԱՆ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ
«ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ
ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ
ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հոդված 1. «Ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովման մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2005 թվականի հուլիսի 8-ի ՀՕ-166-Ն օրենքի 24-րդ հոդվածի 7-րդ մասը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ «թ») կետով.

«թ) տրանսպորտային միջոցներում տեղադրել ստանդարտին չհամապատասխանող խլացուցիչներ կամ նվագարկիչների լրացուցիչ ուժեղացուցիչներ կամ բարձրախոսներ:»:

Հոդված 2. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ
«ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ
ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ
ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ, «ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ
ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ՓԱԹԵԹԻ
ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ

1. Իրավական ակտի անհրաժեշտությունը (նպատակը)

««Ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացում կատարելու մասին», «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ օրենքների նախագծերի ընդունման անհրաժեշտությունը պայմանավորված է նրանով, որ լրացուցիչ ուժեղացուցիչներից և բարձրախոսներից հնչող բարձր երաժշտությունը, վերասարքավորված կամ լրացուցիչ տեղադրված խլացուցիչների ծայները կարող են խախտել հասարակական անդորրը, ինչպես նաև դժվարացնել շչակների ծայնը լսելը, արձագանքելն արտակարգ տրանսպորտային միջոցների ազդանշաններին և երթևեկել:

1.1. Կարգավորման ենթակա հարաբերությունների ներկա վիճակը և առկա խնդիրները

Մեքենաներում բարձր երաժշտությունը և խլացուցիչների բարձր ծայնը չի կարգավորվում որևէ օրենքով, ինչի արդյունքում շատ հաճախ մեքենաներից հնչող բարձր երաժշտությունը և խլացուցիչների ծայնը խանգարում է հասարակական անդորրը և բարձրացնում աղմուկային աղտոտումը:

Ավելորդ աղմուկը կարող է հանգեցնել տարբեր առողջական խնդիրների և ազդել մարդկանց ֆիզիկական, մտավոր առողջության վրա հանգեցնելով՝ սթրեսի, քնի խանգարումների և առողջական այլ խնդիրների:

Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունը (ԱՀԿ) ճանաչում է աղմուկի աղտոտումը, որը սահմանվում է որպես մարդու գործունեության հետևանքով առաջացած անբարենպաստ աղմուկ, որպես հանրային առողջության լուրջ խնդիր: Աղմուկային աղտոտվածությունը համարվում է երրորդ ամենավնասակար գործոնը խոշոր քաղաքներում:

Որպես այդպիսին, Աշխատանքի անվտանգության և առողջության ասոցիացիան (OSHA) սահմանել է 90 դբ որպես ժամանակի կշռված միջին (TWA) 8-ժամյա աշխատանքային օրվա ընթացքում աղմուկի ազդեցության համար, մինչդեռ Աշխատանքի անվտանգության և առողջության ազգային ինստիտուտը (NIOSH) սահմանում է սահմանը 85 դբ-ով:

Համաշխարհային մասշտաբով երթևեկության աղմուկը շրջակա միջավայրի աղտոտման հիմնական աղբյուրն է և գնահատվում է, որ օրինակ Եվրոպայի

արևմտյան մասում տարեկան մեկ միլիոն առողջ կյանքի տարիներ կորչում են երթևեկության հետ կապված աղմուկի պատճառով: Շվեդիայում երթևեկության աղմուկին վերագրվող հաշմանդամության և վաղաժամ մահացության հետևանքով կորցրած տարիների (DALY -Դեիլի) թիվը գնահատվում է 41,033 տարի, մինչդեռ Գերմանիայում, ընդհանուր առմամբ, 26,501 Դեիլի վերագրվում է ճանապարհային երթևեկության աղմուկին:

Բացի աղմուկային աղտոտումից անվտանգային տեսանկյունից բարձր աղմուկը կարող է շեղել ուշադրությունը, ինչը դժվարացնում է լսելը, թե ինչ է կատարվում մեքենայից դուրս և շեղում է վարորդների կենտրոնացումը ճանապարհից: Այս շեղումը կարող է մեծացնել ճանապարհային վթարների վտանգը:

Բրիտանացի հոգեբան Սայմոն Մուրի 2017 թվականի ուսումնասիրության համաձայն՝ արագ տեմպով երգերը կարող են ստիպել վարորդներին արագացնել իրենց ընթացքը՝ համապատասխանեցնելով այն երգի ռիթմին: Նա պարզել է, որ ընթացքում 100-ից ավելի զարկ (քիթեր) ունեցող երգերը ստիպում են վարորդներին ավելի արագ վարել: Մեկ այլ հետազոտություն ցույց է տվել, որ երբ վարորդները 95 դեցիբելից ավելի երաժշտություն են լսում, նրանց արձագանքման արագությունը դանդաղում է 20%-ով:

1.2. Առկա խնդիրների առաջարկվող լուծումները

Հասարակական անդորրը չխախտելու, աղմուկի աղտոտում չառաջացնելու համար առաջարկում ենք արգելել տրանսպորտային միջոցներում տեղադրել լրացուցիչ ուժեղացուցիչներ և բարձրախոսներ, դրանցից հնչող բարձր երաժշտությունն արգելելու համար, ինչպես նաև արգելել տրանսպորտային միջոցների վրա ստանդարտին չհամապատասխանող խլացուցիչներ տեղադրել:

Միաժամանակ առաջարկում ենք Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքով սահմանել վարչական տույժ օրենքը խախտելու դեպքում քաղաքացիների նկատմամբ կիրառելու համար:

2. Կարգավորման առարկան

Օրենսդրական նախագիծը թույլ չտալով մեքենաներում լրացուցիչ ուժեղացուցիչների և բարձրախոսների տեղադրումը և արգելելով դրանցից հնչող բարձր երաժշտությունը, տրանսպորտային միջոցների վրա ստանդարտին չհամապատասխանող խլացուցիչներ տեղադրել արգելելը կարգավորում է հասարակական անդորրի պահպանումը, նվազեցնում երթևեկության ընթացքում վարորդների ուշադրության հնարավոր շեղումը, նպաստում է ճանապարհային անվտանգության ապահովմանը, աղմուկի աղտոտվածության նվազեցմանը և համայնքներում կյանքի ընդհանուր որակի բարձրացմանը:

ՏԵՂԵԿԱԼՔ

Հոդված 24. Տրանսպորտային միջոցների սեփականատերերի և վարորդների հիմնական պարտականությունները

1. Տրանսպորտային միջոցի սեփականատերը պարտավոր է ապահովել տրանսպորտային միջոցի տեխնիկապես սարքին վիճակը՝ համաձայն տրանսպորտային միջոցի շահագործումը թույլատրող պայմանների ու շահագործումն արգելող անսարքությունների և պայմանների ցանկի:

2. Տրանսպորտային միջոցի վարորդը պարտավոր է՝

ա) երթևեկությունն սկսելուց առաջ ստուգել՝

1) տրանսպորտային միջոցի տեխնիկական զննություն անցած լինելու կամ անօրինական վերասարքավորված չլինելու փաստերը.

2) արգելակային համակարգի, դեկային կառավարման, լապտերների և հետին եզրաչափային լույսերի (օրվա մութ ժամանակ, անբավարար տեսանելիության պայմաններում) կամ վարորդի դիմացի ապակեմաքրիչի (անձրևի կամ ձյունաթափի ժամանակ), կցման հարմարանքի (ավտոգնացքի կազմում) սարքիները, ինչպես նաև անվադողերի պահպանաշերտի նախշանկարի մնացորդային բարձրության համապատասխանությունը սահմանված նորմերին: Նշված պահանջը տարածվում է տրանսպորտային միջոցի վարորդի վրա նաև երթևեկության ընթացքում.

բ) ոստիկանության ծառայողի պահանջով՝

1) օրենքով սահմանված դեպքերում ոստիկանության ծառայողներին չխոչընդոտել տրանսպորտային միջոցը և բեռը՝ իր ու քաղաքացիների ներկայությամբ զննելու համար (զինվորական տրանսպորտային միջոցների զննումը կատարվում է համապատասխան մարմնի ներկայացուցչի մասնակցությամբ).

2) ոչ սթափ վիճակում գտնվելու բավարար հիմքերի առկայության դեպքում ենթարկվել համապատասխան ստուգման՝ սթափության վիճակը որոշելու համար (զինվորական տրանսպորտային միջոցների վարորդների սթափության վիճակը որոշվում է համապատասխան մարմնի ներկայացուցչի ներկայությամբ).

գ) օժանդակելու նպատակով տրամադրել տրանսպորտային միջոցը՝

1) ոստիկանության ծառայողներին՝ շտապ բժշկական օգնության կարիք ունեցող անձանց բժշկական հաստատություն տեղափոխելու համար.

2) բուժաշխատողներին, որոնք բուժօգնություն ցույց տալու համար մեկնում են համընթաց ուղղությամբ (վարորդի համաձայնությամբ).

3) ոստիկանության ծառայողներին՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով.

դ) ճանապարհատրանսպորտային պատահարին առնչություն ունենալու դեպքում անմիջապես կանգնեցնել և (կամ) չտեղաշարժել տրանսպորտային միջոցը, միացնել վթարային լուսային ազդանշանը, տեղադրել «Վթարային կանգառ» ճանաչման նշանը, չտեղաշարժել պատահարի հետ կապված առարկաները, առկայության դեպքում՝ նաև դիերը, չփոփոխել

ճանապարհատրանսպորտային պատահարին առնչություն ունեցող տրանսպորտային միջոցների՝ միմյանց և ճանապարհային ենթակառուցվածքների օբյեկտների նկատմամբ դիրքը, չվնասել և չձևափոխել հետքերը, այնուհետև գործել սույն հոդվածի 4-րդ և 4.1-ին մասերով սահմանված նորմերի պահանջներով: Ճանապարհատրանսպորտային պատահարի վայրում հետվթարային անվտանգությունն ապահովելու նպատակով պետք է միացված լինեն նաև օգնության համար դեպքի վայրին անմիջապես մոտ կանգնեցված տրանսպորտային միջոցների վթարային լուսային ազդանշանները:

3. Սույն հոդվածի երկրորդ մասի «գ» կետի 1-ին ենթակետով նախատեսված դեպքերում վարորդի կողմից տրանսպորտային միջոցը կամովին չտրամադրելիս ոստիկանության ծառայողն իրավասու է նրան հեռացնելու տրանսպորտային միջոցի վարումից և օգտագործելու տրանսպորտային միջոցը: Նշված պահանջը չի տարածվում օպերատիվ ծառայություններին, դիվանագիտական, հյուպատոսական, օտարերկրյա պետությունների ներկայացուցչություններին, միջազգային կազմակերպություններին և հաշմանդամություն ունեցող անձանց պատկանող տրանսպորտային միջոցների վարորդների վրա:

Ոստիկանության ծառայողները տրանսպորտային միջոցների վարորդներին կարող են հեռացնել դրանց վարումից նաև օրենքով սահմանված այլ դեպքերում:

4. Եթե ճանապարհատրանսպորտային պատահարի հետևանքով մահացել կամ վիրավորվել են մարդիկ, ապա ճանապարհատրանսպորտային պատահարին առնչություն ունեցող վարորդը պարտավոր է՝

1) ձեռնարկել անհրաժեշտ միջոցներ՝ տուժածներին առաջին օգնություն ցույց տալու համար, կանչել «Շտապ բժշկական օգնություն» կամ մասնագիտացված այլ ծառայություն և ճանապարհատրանսպորտային պատահարի մասին հայտնել ոստիկանություն:

2) ծայրահեղ դեպքերում տուժածներին համընթաց շարժվող տրանսպորտային միջոցով ուղարկել, իսկ եթե դա անհնար է՝ իր տրանսպորտային միջոցով տեղափոխել մոտակա բժշկական կազմակերպություն, այնտեղ հայտնել իր անունը, ազգանունը, տրանսպորտային միջոցի հաշվառման համարանիշը (ներկայացնելով անձը հաստատող փաստաթուղթ կամ վարորդական վկայական և տրանսպորտային միջոցի հաշվառման փաստաթուղթ) և վերադառնալ պատահարի վայր:

3) ձեռնարկել բոլոր հնարավոր իրավաչափ միջոցները ճանապարհային երթևեկության այլ մասնակիցների կողմից պատահարի վայրի շրջանցումը կազմակերպելու ուղղությամբ:

4) սպասել ոստիկանության կամ այլ իրավասու մարմնի ծառայողների ներկայանալուն, այնուհետև գործել նրանց հրահանգներով:

4.1. Եթե ճանապարհատրանսպորտային պատահարի հետևանքով պատճառվել է միայն գույքային վնաս, և եթե ճանապարհատրանսպորտային պատահարի հետևանքով գույքի վնասման հետ կապված վնասվածքներ հասցնելու հանգամանքները, տրանսպորտային միջոցների տեսանելի վնասների բնույթը և ցանկը ճանապարհատրանսպորտային պատահարի մասնակիցների միջև՝

1) առաջացնում են տարածայնություններ կամ չեն առաջացնում տարածայնություններ, սակայն ճանապարհատրանսպորտային պատահարի հատկանիշները (պատահարին մասնակից տրանսպորտային միջոցների քանակը և (կամ) ակնկալվող հատուցման չափը) չեն համապատասխանում «Ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նախատեսված՝ համաձայնեցված հայտարարագրի լրացման միջոցով տուժողների վնասների հատուցման գործընթացին ներկայացված պայմաններին, ապա ճանապարհատրանսպորտային պատահարին առնչություն ունեցող վարորդը պարտավոր է տեղի ունեցածի մասին հայտնել ոստիկանություն, սպասել ոստիկանության կամ այլ իրավասու մարմնի ծառայողների ներկայանալուն և մինչև ոստիկանության կամ այլ իրավասու մարմնի ծառայողների ներկայանալը ձեռնարկել բոլոր հնարավոր իրավաչափ միջոցները ճանապարհային երթևեկության այլ մասնակիցների կողմից պատահարի վայրի շրջանցումը կազմակերպելու ուղղությամբ, իսկ ոստիկանության կամ այլ իրավասու մարմնի ծառայողների՝ պատահարի վայր ներկայանալուց հետո գործել վերջիններիս հրահանգներով (ցուցումներով)՝ մասնակցելով պատահարի գրանցման և անհրաժեշտ ստուգումների անցկացման հետ կապված գործողություններին.

2) չեն առաջացնում տարածայնություններ, ապա ճանապարհատրանսպորտային պատահարին առնչություն ունեցող վարորդները պարտավոր չեն տեղի ունեցածի մասին հայտնել ոստիկանություն և կարող են՝

ա. ինքնուրույն ձևակերպել ճանապարհատրանսպորտային պատահարի վերաբերյալ փաստաթղթեր՝ «Ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նախատեսված՝ համաձայնեցված հայտարարագրի լրացման միջոցով տուժողների վնասների հատուցման գործընթացին ներկայացված պայմաններին համապատասխան, և թողնել պատահարի վայրը, եթե ճանապարհատրանսպորտային պատահարի հատկանիշները (պատահարին մասնակից տրանսպորտային միջոցների քանակը և (կամ) ակնկալվող հատուցման չափը) համապատասխանում են «Ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նախատեսված՝ համաձայնեցված հայտարարագրի լրացման միջոցով տուժողների վնասների հատուցման գործընթացին ներկայացված պայմաններին,

բ. չձևակերպել ճանապարհատրանսպորտային պատահարի վերաբերյալ փաստաթղթեր, եթե ճանապարհատրանսպորտային պատահարի հետևանքով վնասվել են միայն դրա մասնակիցների տրանսպորտային միջոցները կամ այլ գույքը, և ոչ մի մասնակից չունի նշված փաստաթղթերը ձևակերպելու և (կամ) միմյանց նկատմամբ (այդ թվում՝ ապահովագրական ընկերությունների միջոցով) պահանջներ ներկայացնելու ցանկություն:

4.2. Սույն հոդվածի 4.1-ին մասի 2-րդ կետի «ա» և «բ» ենթակետերով նախատեսված դեպքերում վարորդների կողմից նշված պատահարի վերաբերյալ հետազայում ոստիկանություն դիմում կամ հաղորդում ներկայացվելու դեպքում որևէ վարույթ չի իրականացվում, և դիմումը կամ հաղորդումը թողնվում են անհետևանք:

4.3. Սույն հոդվածի 4.1-ին մասի 1-ին կետով նախատեսված դեպքերում ոստիկանությունը ճանապարհատրանսպորտային պատահարի վայրում, ապահովելով ճանապարհային երթևեկության անվտանգությունը, հավաքում է ճանապարհատրանսպորտային պատահարի մասնակիցների, նրանց տրանսպորտային միջոցների և պատահարի հանգամանքների վերաբերյալ տվյալներ՝ կազմելով պատահարի մասին և պատահարի հանգամանքների տեխնիկական ելակետային տվյալների մասին արձանագրություններ՝ ամրագրելով (այդ թվում՝ լուսանկարահանման կամ տեսանկարահանման միջոցով) ճանապարհատրանսպորտային պատահարին առնչություն ունեցող տրանսպորտային միջոցների՝ միմյանց և ճանապարհային ենթակառուցվածքների օբյեկտների նկատմամբ դիրքը, հետքերը, առարկաները, տրանսպորտային միջոցների կամ այլ գույքի վնասվածքները: Պատահարի հանգամանքների տեխնիկական ելակետային տվյալների մասին արձանագրությունը կարող է չկազմվել, եթե ճանապարհատրանսպորտային պատահարը տեղի է ունեցել ցերեկը՝ օրվա լուսավոր ժամի, բավարար տեսանելիության պայմաններում, և առկա է դրա տեղի ունենալու պահի և դրան անմիջապես հաջորդող՝ պատահարի մասնակիցների գործողությունների տեսագրություն: Պատահարի մասին և պատահարի հանգամանքների տեխնիկական ելակետային տվյալների մասին արձանագրությունները, ինչպես նաև տվյալ ճանապարհատրանսպորտային պատահարի հետ կապված յուրաքանչյուր փաստաթուղթ, տեղեկություն, տեսանյութ, լուսանկար կամ այլ նյութ կարող է ցանկացած եղանակով տրամադրվել (հասանելի դարձվել) Հայաստանի ավտոապահովագրողների բյուրոյին և (կամ) դրա անդամ ապահովագրական ընկերություններին և (կամ) երրորդ անձանց՝ ճանապարհատրանսպորտային պատահարի գծով իրականացվող հատուցման գործընթացի կարգավորման, ներառյալ՝ փորձաքննությունների իրականացման և ԱՊՊԱ ոլորտում անհրաժեշտ այլ գործողությունների իրականացման համար: Պատահարի մասին արձանագրության ձևը և դրանում պարունակվող տեղեկատվությունը, ինչպես նաև պատահարի հանգամանքների տեխնիկական ելակետային տվյալների կազմի ու կառուցվածքի նկատմամբ պահանջները հաստատում է ոստիկանության պետը՝ համաձայնեցնելով Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկի հետ:

5. Մեխանիկական տրանսպորտային միջոցի, ինչպես նաև տրամվայի վարորդը, բացի սույն հոդվածի երկրորդ մասում նշվածից, պարտավոր է՝

ա) իր մոտ ունենալ և ոստիկանության ծառայողների, ինչպես նաև ճանապարհային երթևեկության կարգավորման համար օրենքով սահմանված կարգով լիազորված այլ անձանց պահանջով ներկայացնել ստուգման՝

1) տվյալ կարգի կամ ենթակարգի տրանսպորտային միջոցը վարելու վարորդական վկայականը (կամ տրանսպորտային միջոց վարելու ժամանակավոր վարորդական վկայական կամ թույլտվություն՝ անձը հաստատող փաստաթղթի հետ միասին), իսկ դրանում նշված դեպքերում՝ նաև բժշկական տեղեկանքը:

2) տրանսպորտային միջոցի հաշվառման փաստաթղթերը:

3) **(ենթակետն ուժը կորցրել է 21.02.07 ՀՕ-72-Ն)**

4) ուղևորների և բեռների փոխադրման համար օրենսդրությամբ նախատեսված այլ փաստաթղթեր (ծանրաքաշ, մեծ եզրաչափերով ու վտանգավոր բեռների փոխադրման թույլտվություն և այլն):

բ) կառուցվածքով նախատեսված անվտանգության գոտիներով կահավորված տրանսպորտային միջոցներով երթևեկելիս լինել ամրակապված և չփոխադրել անվտանգության գոտիներով չամրակապված ուղևորների: Թույլատրվում է գոտիներով չամրակապել մինչև 12 տարեկան երեխաներին (բացառությամբ օրենսդրությամբ սահմանված ամրակապելու համար պարտադիր դեպքերի), ինչպես նաև տրանսպորտային միջոցը վարել սովորեցնողին, երբ այն վարում է սովորողը, իսկ բնակավայրերում, բացի այդ, օպերատիվ ծառայությունների, թափքի գունագրաֆիկ երանգավորում ունեցող ավտոմոբիլների վարորդներին և ուղևորներին:

գ) մոտոցիկլով երթևեկելիս, ինչպես նաև մոպեդով կամ հեծանիվով երթևեկելի մասով երթևեկելիս լինել կոճկված սաղավարտով և չփոխադրել չկոճկված սաղավարտով ուղևորների:

6. Միջազգային ճանապարհային երթևեկությանը մասնակցող մեխանիկական տրանսպորտային միջոցի վարորդը պարտավոր է՝

ա) իր մոտ ունենալ միջազգային ճանապարհային երթևեկության համար նախատեսված փաստաթղթերին ներկայացվող պահանջներին համապատասխանող վարորդական իրավունքի վկայական, տրանսպորտային միջոցի գրանցման վկայագիր, իսկ Հայաստանի Հանրապետության կողմից այլ պետությունների հետ կնքված միջազգային պայմանագրերի առկայության դեպքում՝ նաև այլ փաստաթղթեր:

բ) տրանսպորտային միջոցի վրա ունենալ լատինական տառերով և արաբական թվերով համարանիշեր և այն երկրի տարբերանշանը, որտեղ գրանցված է տրանսպորտային միջոցը:

7. Վարորդին արգելվում է՝

ա) տրանսպորտային միջոցը վարել ոչ սթափ վիճակում:

բ) տրանսպորտային միջոցի վարումը հանձնել ոչ սթափ վիճակում գտնվող կամ իրենց մոտ տվյալ կարգի տրանսպորտային միջոցը վարելու համար վարորդական իրավունքի վկայական չունեցող անձանց:

գ) լքել իր տեղը կամ թողնել տրանսպորտային միջոցը, եթե նրա կողմից չեն ձեռնարկվել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները, որոնք բացառում են տրանսպորտային միջոցի ինքնաբերաբար շարժումը կամ դրա օգտագործումը իր բացակայության ժամանակ:

դ) բացել տրանսպորտային միջոցի դռները ընթացքի ժամանակ:

ե) բացել տրանսպորտային միջոցի դռները նույնիսկ կանգառի ժամանակ, եթե դա կխոչընդոտի ճանապարհային երթևեկության մյուս մասնակիցներին.

զ) ընթացքի ժամանակ օգտվել ռադիոկապից և հեռախոսակապից, եթե դրանք կահավորված չեն առանց ձեռքերի օգտագործման այդ սարքերից օգտվելու սարքավորումներով (բացառությամբ ծառայողական առաջադրանքներ կատարող, օպերատիվ ծառայությունների տրանսպորտային միջոցների վարորդների), կամ ընթացքի ժամանակ ծխել.

է) տրանսպորտային միջոցից դուրս նետել իրեր և առարկաներ.

ը) ճանապարհատրանսպորտային պատահարից, որին նա առնչություն ունի, կամ ուստիկանության աշխատակցի կողմից տրանսպորտային միջոցը կանգնեցնելուց հետո՝ մինչև սթափության վիճակի զննություն անցկացնելը կամ սթափության վիճակի զննություն անցկացնելուց նրան ազատելու որոշման ընդունումն օգտագործել ակտիվային խմիչքներ, հոգեմետ կամ գիտակցությունը մթազնոդ այլ միջոցներ:

«թ) տրանսպորտային միջոցներում տեղադրել ստանդարտին չհամապատասխանող խլացուցիչներ կամ նվագարկիչների լրացուցիչ ուժեղացուցիչներ կամ բարձրախոսներ:»:

8. (մասն ուժը կորցրել է 09.12.19 ՀՕ-278-Ն)

9. (մասն ուժը կորցրել է 09.12.19 ՀՕ-278-Ն)

10. (մասն ուժը կորցրել է 09.12.19 ՀՕ-278-Ն)

11. (մասն ուժը կորցրել է 09.12.19 ՀՕ-278-Ն)

12. (մասն ուժը կորցրել է 09.12.19 ՀՕ-278-Ն)

(24-րդ հոդվածը խմբ., փոփ., լրաց. 21.02.07 ՀՕ-72-Ն, փոփ., լրաց. 15.11.10 ՀՕ-171-Ն, լրաց. 21.12.15 ՀՕ-183-Ն, փոփ. 23.03.18 ՀՕ-218-Ն, խմբ., լրաց., փոփ. 09.12.19 ՀՕ-278-Ն, փոփ. 07.02.24 ՀՕ-65-Ն)

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ**

**ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հոդված 1. «Վարչական իրավախախտումների Վերաբերյալ» Հայաստանի Հանրապետության 1985 թվականի դեկտեմբերի 6-ի օրենսգրքի (այսուհետ՝ Օրենսգիրք) 123.1-ին հոդվածի 1-ին մասը մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«Տրանսպորտային միջոցների վրա ստանդարտին չհամապատասխանող լուսային կամ ձայնային ազդանշաններ արձակելու սարքավորումներ կամ խլացուցիչներ կամ նվագարկիչների լրացուցիչ ուժեղացուցիչներ կամ բարձրախոսներ (բացառությամբ հակաառևանգման ազդանշանային համակարգի և հավաքների կամ հանրային միջոցառումների դեպքում՝ բարձրախոսների) տեղադրելը կամ շարժման ընթացքում դրանք օգտագործելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի տասնապատիկի չափով՝ ստանդարտներին չհամապատասխանող լուսային կամ ձայնային ազդանշաններ արձակելու սարքավորումների, խլացուցիչներ կամ նվագարկիչների լրացուցիչ ուժեղացուցիչների կամ բարձրախոսների բռնագրավմամբ, և տուգանային միավորի կիրառում՝ երկու միավոր:»:

Հոդված 2. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ
«ՃԱՆԱՊԱՐՀԱՅԻՆ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹՅԱՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ, «ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾԵՐԻ ՓԱԹԵԹԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ

1. Իրավական ակտի անհրաժեշտությունը (նպատակը)

««Ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացում կատարելու մասին», «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ օրենքների նախագծերի ընդունման անհրաժեշտությունը պայմանավորված է նրանով, որ լրացուցիչ ուժեղացուցիչներից և բարձրախոսներից հնչող բարձր երաժշտությունը, վերասարքավորված կամ լրացուցիչ տեղադրված խլացուցիչների ձայները կարող են խախտել հասարակական անդորրը, ինչպես նաև դժվարացնել չչակների ձայնը լսելը, արձագանքելն արտակարգ տրանսպորտային միջոցների ազդանշաններին և երթևեկել:

1.1. Կարգավորման ենթակա հարաբերությունների ներկա վիճակը և առկա խնդիրները

Մեքենաներում բարձր երաժշտությունը և խլացուցիչների բարձր ձայնը չի կարգավորվում որևէ օրենքով, ինչի արդյունքում շատ հաճախ մեքենաներից հնչող բարձր երաժշտությունը և խլացուցիչների ձայնը խանգարում է հասարակական անդորրը և բարձրացնում աղմուկային աղտոտումը:

Ավելորդ աղմուկը կարող է հանգեցնել տարբեր առողջական խնդիրների և ազդել մարդկանց ֆիզիկական, մտավոր առողջության վրա հանգեցնելով՝ սթրեսի, քնի խանգարումների և առողջական այլ խնդիրների:

Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունը (ԱՀԿ) ճանաչում է աղմուկի աղտոտումը, որը սահմանվում է որպես մարդու գործունեության հետևանքով առաջացած անբարենպաստ աղմուկ, որպես հանրային առողջության լուրջ խնդիր: Աղմուկային աղտոտվածությունը համարվում է երրորդ ամենավնասակար գործոնը խոշոր քաղաքներում:

Որպես այդպիսին, Աշխատանքի անվտանգության և առողջության առողջապահության (OSHA) սահմանել է 90 դբ որպես ժամանակի կշռված միջին (TWA) 8-ժամյա աշխատանքային օրվա ընթացքում աղմուկի ազդեցության համար, մինչդեռ Աշխատանքի անվտանգության և առողջության ազգային ինստիտուտը (NIOSH) սահմանում է սահմանը 85 դբ-ով:

Համաշխարհային մասշտաբով երթևեկության աղմուկը շրջակա միջավայրի աղտոտման հիմնական աղբյուրն է և գնահատվում է, որ օրինակ Եվրոպայի

արևմտյան մասում տարեկան մեկ միլիոն առողջ կյանքի տարիներ կորչում են երթևեկության հետ կապված աղմուկի պատճառով: Շվեդիայում երթևեկության աղմուկին վերագրվող հաշմանդամության և վաղաժամ մահացության հետևանքով կորցրած տարիների (DALY -Դեիլի) թիվը գնահատվում է 41,033 տարի, մինչդեռ Գերմանիայում, ընդհանուր առմամբ, 26,501 Դեիլի վերագրվում է ճանապարհային երթևեկության աղմուկին:

Բացի աղմուկային աղտոտումից անվտանգային տեսանկյունից բարձր աղմուկը կարող է շեղել ուշադրությունը, ինչը դժվարացնում է լսելը, թե ինչ է կատարվում մեքենայից դուրս և շեղում է վարորդների կենտրոնացումը ճանապարհից: Այս շեղումը կարող է մեծացնել ճանապարհային վթարների վտանգը:

Բրիտանացի հոգեբան Սայմոն Մուրի 2017 թվականի ուսումնասիրության համաձայն՝ արագ տեմպով երգերը կարող են ստիպել վարորդներին արագացնել իրենց ընթացքը՝ համապատասխանեցնելով այն երգի ռիթմին: Նա պարզել է, որ ընթացքում 100-ից ավելի զարկ (բիթեր) ունեցող երգերը ստիպում են վարորդներին ավելի արագ վարել: Մեկ այլ հետազոտություն ցույց է տվել, որ երբ վարորդները 95 դեցիբելից ավելի երաժշտություն են լսում, նրանց արձագանքման արագությունը դանդաղում է 20%-ով:

1.2. Առկա խնդիրների առաջարկվող լուծումները

Հասարակական անդորրը չխախտելու, աղմուկի աղտոտում չառաջացնելու համար առաջարկում ենք արգելել տրանսպորտային միջոցներում տեղադրել լրացուցիչ ուժեղացուցիչներ և բարձրախոսներ, դրանցից հնչող բարձր երաժշտությունն արգելելու համար, ինչպես նաև արգելել տրանսպորտային միջոցների վրա ստանդարտին չհամապատասխանող խլացուցիչներ տեղադրել:

Միաժամանակ առաջարկում ենք Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգրքով սահմանել վարչական տույժ օրենքը խախտելու դեպքում քաղաքացիների նկատմամբ կիրառելու համար:

2. Կարգավորման առարկան

Օրենսդրական նախագիծը թույլ չտալով մեքենաներում լրացուցիչ ուժեղացուցիչների և բարձրախոսների տեղադրումը և արգելելով դրանցից հնչող բարձր երաժշտությունը, տրանսպորտային միջոցների վրա ստանդարտին չհամապատասխանող խլացուցիչներ տեղադրել արգելելը կարգավորում է հասարակական անդորրի պահպանումը, նվազեցնում երթևեկության ընթացքում վարորդների ուշադրության հնարավոր շեղումը, նպաստում է ճանապարհային անվտանգության ապահովմանը, աղմուկի աղտոտվածության նվազեցմանը և համայնքներում կյանքի ընդհանուր որակի բարձրացմանը:

ՏԵՂԵԿԱԼՔ

Հոդված 123¹. Տրանսպորտային միջոցների վրա լուսային և ձայնային՝
ներառյալ հատուկ սարքավորումներ տեղադրելու
կանոնները խախտելը

1. Տրանսպորտային միջոցների վրա ստանդարտին չհամապատասխանող
լուսային կամ ձայնային ազդանշաններ արձակելու սարքավորումներ տեղադրելը
(բացառությամբ հակաառևանգման ազդանշանային համակարգի և հավաքների
կամ հանրային միջոցառումների դեպքում՝ բարձրախոսների) կամ շարժման
ընթացքում դրանք օգտագործելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն
աշխատավարձի տասնապատիկի չափով՝ ստանդարտներին
չհամապատասխանող լուսային և ձայնային ազդանշաններ արձակելու
սարքավորումների բռնագրավմամբ:

1. Տրանսպորտային միջոցների վրա ստանդարտին չհամապատասխանող
լուսային կամ ձայնային ազդանշաններ արձակելու սարքավորումներ կամ
խլացուցիչներ կամ նվազարկիչների լրացուցիչ ուժեղացուցիչներ կամ
բարձրախոսներ (բացառությամբ հակաառևանգման ազդանշանային
համակարգի և հավաքների կամ հանրային միջոցառումների դեպքում՝
բարձրախոսների) տեղադրելը կամ շարժման ընթացքում դրանք օգտագործելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում՝ սահմանված նվազագույն
աշխատավարձի տասնապատիկի չափով՝ ստանդարտներին
չհամապատասխանող լուսային կամ ձայնային ազդանշաններ արձակելու
սարքավորումների, խլացուցիչներ կամ նվազարկիչների լրացուցիչ
ուժեղացուցիչների կամ բարձրախոսների բռնագրավմամբ, և տուգանային
միավորի կիրառում՝ երկու միավոր:»: